

Inventering av invandrarföreningar i Jämtlands län

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

FÖRORD	1
INLEDNING	2
BAKGRUND	2
SYFTE	4
BEGREPPSDEFINITIONER	4
TILLVÄGAGÅNGSSÄTT	5
Urval	5
Metod	6
PRESENTATIONER/ GLIMTAR FRÅN INTERVJUER OCH TRÄFFAR	7
Översikt	7
Religiösa församlingar	8
Kulturföreningar och andra	9
Om arkiv	12
AVSLUTNING	13
KÄLL- OCH LITTERATURFÖRTECKNING	15
BILAGA	

FÖRORD

Föreningsarkivet i Jämtlands län har i ett projekt genomfört en inventering av länets invandrarföreningar. Projektet har kommit till stånd tack vare bidrag från Riksarkivets enskilda nämnd. Inventeringen har omfattat tre månaders arbete på heltid, fördelat på en sexmånaders period med start i oktober 2011.

INLEDNING

I Föreningsarkivets samlingar finns i dagsläget väldigt få arkivhandlingar bevarade från länets invandrarföreningar. Ändå vet vi att det finns, och har funnits, en rad sådana föreningar.

Det har självfallet gjorts olika försök att knyta kontakter med invandrarföreningar inom ramen för ordinarie verksamhet, till exempel i samarbete med Landsarkivet i Östersund, men för att lägga mer kraft bakom arbetet genomförs denna inventering i projektform.

Vi lever i dag i ett mångkulturellt samhälle. Även om andelen utrikesfödda i länet är lågt jämfört med riket i stort, 6,3 % mot 14,7 % (siffror från Länsstyrelsen, se källförteckning) så är det av betydelse att invandrarnas kulturarv synliggörs i historieskrivningen. En viktig uppgift för Föreningsarkivet är att dokumentera företeelser i samtiden. Om vi vill vara en aktiv part i ett mångkulturellt samhälle kan Föreningsarkivet som arkivinstitution inte heller nöja sig med att våra samlingar inte avspeglar den värld och den tid vi i dag befinner oss i.

BAKGRUND

Samtliga av länets kommuner tar i dag emot flyktingar, sju av kommunerna också ensamkommande barn och ungdomar. Enligt siffror från Länsstyrelsen har mottagandet legat runt 280 personer per år, dock med variationer över åren (källa se länk nedan).

I den regionala överenskommelsen mellan Regionförbundet Jämtlands län, Jämtlands läns landsting, Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan, Länsstyrelsen i Jämtlands län och Migrationsverket rörande mottagande och etablering av nyanlända invandrare fastslås att Jämtlands län vill ”bidra till att ge flyktingar och skyddsbehövande den trygghet och utveckling vårt län kan ge i en orolig värld utifrån ett humanitärt perspektiv”.

<http://www.lansstyrelsen.se/jamtland/SiteCollectionDocuments/Sv/manniska-och-samhalle/integration/regional-overenskommelse/regional-overenskommelse-mottagning-och-etablering-av-nyanlanda-invandrare.pdf>

:sid. 3). Men flyktingmottagandet ska också ses i ett regionalpolitiskt perspektiv. För att kunna hålla en positiv befolkningsutveckling är länet i behov av att fler människor väljer att flytta hit. Ett problem som är gemensamt för många glesbygdskommuner är att merparten av de nyanlända flyktingarna väljer att lämna glesbygdslänen till förmån för storstadsregionerna efter den tvååriga etableringsfasen.

För att få fler av flyktingarna att stanna kvar finns en övergripande strategi, och i den nya regionala överenskommelsen lyfts nio utvecklingsområden fram. Förutom de som handlar om det mest basala, som bostäder, utbildning, arbete, skola, barnomsorg och hälsa, hör även fritidsverksamheten.

Ingvar Svanberg och Mattias Tydén (2005:367) nämner i sin bok Tusen år av invandring att Sverige av tradition är ett föreningsamhälle, och att samhället ser positivt på att invandrarna startar egna föreningar. En av dessa föreningars

funktioner har i många fall varit att tjäna som kontaktorgan gentemot myndigheterna.

Givetvis är varken invandring eller invandrarföreningar några nya företeelser för länets del. Lena Johansson (2005) skissar i sin artikel "200 års invandring i Jämtlands län" helt kort invandringens historia, med startpunkt kring år 1860. Detta år bodde 61 218 personer i länet, av dessa var endast 201 personer födda utom riket, framför allt i Norge. I och med byggandet av järnvägen kom fler invandrare, bland annat en relativt stor grupp judar. Åren närmast före andra världskriget var antalet immigranter i regel under 100 personer per år, för att mellan åren 1946-1957 stiga till mellan 208-385 personer per år. Under och efter andra världskrigets slut kom norska flyktingar och motståndsmän till länet, och senare även en del ingermanländare, karelare, ukrainare och finländare. Över huvudtaget har invandringen från Norge och Finland till länet varit stor, de utgör en majoritet av invandrarna i modern tid.

Efter andra världskrigets slut kom under åren 1945-1946 två omgångar med sjuka flyktingar till Beredskapssjukhuset på Frösön. Den första gruppen som kom var 100 jugoslaver som hade varit intagna på arbetsläger i Nordnorge, den andra gruppen bestod av 72 personer från olika länder i Östeuropa, och kom med de vita bussarna från koncentrationsläger i Tyskland. Några av dessa dog under vistelsen här och blev begravda under enkla träkors vid Frösö kyrka (Modén, Göran). Varje år på Allhelgonadagen har den Polska föreningen i

Östersund en ceremoni vid de vita korsen, ofta i sällskap med den katolske fadern, ibland också med den polske konsuln. "När vi hörde talas om dessa gravar kände vi att det var vårt ansvar. Allhelgonadagen är en stor dag i Polen då alla vallfärdar till kyrkogårdarna. Vi saknade gravar och de saknade sina familjer."

SYFTE

Syftet med detta projekt har varit att skaffa oss kunskap om vilka invandrarföreningar som verkar i länet och att knyta kontakter med representanter för dessa. Vi önskade träffa dem både för att presentera Föreningsarkivet men framför allt för att lära känna deras verksamhet och få en överblick över vilka arkivhandlingar föreningarna förfogar över. Vårt mål har varit att inspirera föreningarna att intressera sig för sin egen föreningshistoria och att öka deras intresse för arkivfrågor. Därmed hoppas vi också att invandrarföreningarnas historia blir bevarad för framtiden och även synliggjord i historieskrivningen.

BEGREPPSDEFINITIONER

I denna rapport finns ett antal begrepp som bör definieras närmare. Till dem hör såväl invandrare som invandrarföreningar. Begreppet *invandrare* är mångtydigt, olika användare har skilda definitioner. I Nationalencyklopedin (<http://www.ne.se/lang/invandrare>) definieras en invandrare som "en person som flyttar från ett land till ett annat för att bosätta sig där en längre tid, enligt folkbokföringen i Sverige minst ett år". Enligt den definitionen kan man inte tala om andra och tredje generationens invandrare, utan begreppet beskriver en person som stadigvarande bor i ett annat land än där hon eller han är född. Det är viktigt att notera att de som kategoriseras som invandrare inte är en homogen grupp. De har olika bakgrund, olika trosuppfattningar och kulturella värderingar. Det enda de har gemensamt är att de lämnat sitt gamla hemland och flyttat till ett annat, i detta fall Sverige.

Vad utmärker en invandrarförening? Är det en förening som har startats och drivs av invandrare eller en som vänder sig till och arbetar för invandrare? Har föreningens inriktning någon betydelse för hur en förening ska kategoriseras? Vilken betydelse har själva organisationsformen? Det är frågor som har kommit upp i det här projektet och som kommer att beröras nedan.

Ett annat begrepp som bör definieras är *integration*. Nationalencyklopedin beskriver integration inom samhällsvetenskapen "som en process som leder till att skilda enheter förenas, även resultatet av en sådan process" (<http://www.ne.se/lang/integration/212264>). Även om alltför många uppfattar begreppet som en ömsesidig process där alla medborgare är delaktiga och ansvariga för samhällsutvecklingen, finns det ändå kvar uppfattningar att integration skulle handla om att invandrare ensidigt ska anpassa sig till det samhälle de kommit till.

Begreppet *mångfald*, som vi i denna inventering stöter på bland annat i form av mångfaldsföreningar, står i samhällsdebatten i dag för en positiv möjlighet där olika grupper i interaktion kan berika varandra. Enligt Wikipedia ([http://sv.wikipedia.org/wiki/M%C3%A5ngfald_\(samh%C3%A4lle\)](http://sv.wikipedia.org/wiki/M%C3%A5ngfald_(samh%C3%A4lle))) uppfattas

begreppet i politiska sammanhang som ett honnørsord och därmed något eftersträvansvärt.

TILLVÄGAGÅNGSSÄTT

Som en inledning till inventeringsarbetet tog jag del av de föreningsregister som finns på kommunernas respektive hemsidor. Eftersom dessa register inte är heltäckande, utan endast omfattar föreningar som har sökt bidrag hos kommunen, fick jag den vägen endast reda på några få föreningar. Genom att ta kontakt med kommunernas integrationsenheter respektive kultur- och fritidsavdelningar samt tala med Röda Korset och företrädare för olika studieförbund fick jag fler tips. Lokaltidningarna och anslag på Länsbiblioteket har varit andra källor, men det stora flertalet föreningar har hittats genom ett envist nätverkande. När projektet hade kommit igång och jag började träffa personer från de olika föreningarna fick jag också via dem tips på andra jag borde kontakta.

Ytterligare en väg att gå för att hitta organisationer av och för invandrare är via Immigrantinstitutets hemsida (<http://www.immi.se/organisationer>), även om den förteckningen för just Jämtlands del varken är omfattande eller uppdaterad.

Urval

Redan vid projektstart ställde jag mig frågan vilka föreningar som ska innefattas i en sådan här inventering. Ska den omfatta endast föreningar som startats och drivs *av* invandrare eller även föreningar *för* invandrare och flyktingar? Till hjälp i mina frågeställningar har jag haft Immigrantinstitutets hemsida (<http://www.immi.se/organisationer>) och deras lista på riks- och lokalorganisationer av och för invandrare. I denna inventering har jag valt att inkludera såväl föreningar av invandrare som föreningar för dem. Som exempel på de senare kan nämnas antirasistiska organisationer samt kvinno-och asylorganisationer. Här i länet har jag funnit en verksam asylorganisation, **Nätverket Ingen Människa är illegal.**

Frågan om huruvida en förenings inriktning har någon betydelse för hur den kategoriseras finner jag mindre problematisk. En förening som drivs av invandrare räknar jag i detta sammanhang som en invandrarförening oavsett om verksamheten präglas av fotbollsspelande eller uppbyggandet av ett buddhistiskt tempel.

En annan form av verksamhet som kan finnas är enklaver med grupper av invandrare som verkar inom befintliga föreningar som i sig inte klassificeras som invandrarföreningar. Som exempel kan nämnas invandrargrupper som organiserar sig inom politiska partier eller idrotts- och teaterföreningar. Här i länet finns en grupp kristna invandrare som verkar inom **Pingstförsamlingen i Östersund.**

Det är i dag fler och fler som engagerar sig i andra former av organisationer än i traditionella föreningar. Om de driver frågor som rör invandrare så finns de med i inventeringen, oavsett organisationsform. Här är de representerade i form av det ovan nämnda Nätverket Ingen människa är illegal.

I mitt arbete har jag stött på både existerande, vilande och nerlagda föreningar och även sådana som är på planeringsstadiet. Eftersom målsättningen med projektet har varit att öka föreningarnas intresse för sin historia har jag, i den mån det varit möjligt, varit i kontakt med representanter för föreningarna oavsett om de är verksamma eller inte. Är föreningarna nerlagda är det förmodligen än mer bråttom att inspirera dem att summera och bevara sin historia.

Under projekttiden inträffade ett mordförsök på en uzbekisk imam i Strömsund, en händelse som fick internationellt genomslag. Imamen är en känd regimkritiker, och många befarrar att attacken utförts på order av regimen i Uzbekistan. Händelsen har givetvis skapat en stor rädsla hos uzbekerna i länet. Under rådande omständigheter har jag valt att inte försöka ta kontakt med företrädare för den stora grupp uzbekier som finns i Strömsund. De har enligt uppgift en omfattande kulturell och religiös verksamhet i föreningsform. På motsvarande sätt har jag heller inte haft någon djupare kontakt med de uzbekier som finns på annat håll i länet.

Metod

Att hitta föreningarna har rent generellt tagit tid, att hitta företrädare och korrekta kontaktuppgifter har tagit än längre. Den erfarenheten delar jag med andra som har gjort liknande inventeringar på andra håll i Sverige, som till exempel Invandrarnas kulturarv i Botkyrka (2004:11). Därför var det fördelaktigt att projektet genomfördes på deltid under ett halvårs tid istället för på heltid under tre månader.

Listan på föreningar har fyllts på allt efterhand under hela projekttiden. Den inventeringslista som finns med i rapporten (se bilaga) får ses som ett första steg på vägen mot att ringa in de invandrarföreningar som finns eller har funnits i länet. Listan är inte komplett och den förändras också hela tiden., då nya föreningar tillkommer och andra läggs ner.

Den första kontakten med föreningarna togs i regel genom ett telefonsamtal, men i några fall också i samband med personliga möten. Vid dessa samtal presenterades projektet och dess syften och personerna tillfrågades om de, eller någon annan från föreningen, kunde tänka sig att medverka. I stort sätt alla tackade ja, några få valde att inte höra av sig.

Kontakterna följdes senare upp med personliga möten, då jag träffade en eller flera personer för ett samtal, i regel varje förening för sig. De jag samtalade med var oftast föreningens ordförande eller sekreterare och/eller kontaktperson. Vid träffarna förde jag anteckningar som sedan fick ligga till grund för en kort berättelse om varje förening. I några fall genomfördes också de längre samtalen via telefon, mycket på grund av att de personerna i dag inte längre bor kvar i länet.

En del av träffarna ägde rum i de lokaler som delas av Föreningsarkivet i Jämtlands län och Landsarkivet i Östersund, i föreningslokaler, på bibliotek, hemma hos de intervjuade eller på något café. Inför mötena hade jag skrivit en löst hållen frågelista som i stor utsträckning handlade om föreningarnas

verksamhet, deras syften, vilka de vänder sig till och hur de får kontakt med sin målgrupp, medlemsantal och föreningshistorik. Träffarna varade från en timme till som mest närmare fem timmar. En del av den tiden omfattades av fika och småprat och ibland också, beroende på var vi höll till, visning av lokaler.

Vad det gäller samtalen så blev de sinsemellan mycket olika. Medan en del helt fokuserade på att utförligt berätta om den förening de representerade, berättade andra också en hel del om sig själva och sina personliga erfarenheter.

Jag å min sida berättade mer om Föreningsarkivet i Jämtlands län och om projektet och dess syften. Samtalen har varit ett sätt att lära känna varandra och få en överblick över varandras verksamheter. Redan i de inledande kontakterna nämnde jag också om möjligheterna att lämna in arkivhandlingar till Föreningsarkivet, och en del av de intervjuade har haft med sig föreningshandlingar till våra träffar.

För att öka min kännedom om föreningarna har jag också deltagit i delar av deras verksamhet. Har bland annat besökt moskén i Östersund och det buddhistiska templet i Brunflo, deltagit i en katolsk mässa och i Eldfesten, upptakten till firandet av det persiska nyåret. Vid dessa tillfällen har jag, då det varit lämpligt, även tagit en del fotografier.

Under projekttiden har jag, i den mån det varit möjligt, samlat extra information kring de föreningar/organisationer jag hittat. Jag har besökt hemsidor och Facebookgrupper samt gjort sökningar på Internet. Har också samlat pressklipp från lokaltidningarna. Till detta har fogats de arkivhandlingar föreningarna själva lämnat in. Materialet är samlat i arkivmappar. Nämnas kan också att det finns en kortare historik skriven om nästan varje förening.

PRESENTATION/GLIMTAR FRÅN INTERVJUER OCH TRÄFFAR

Översikt

I vilka kommuner finns då invandrarföreningar? Enligt mina efterforskningar har jag inte funnit några, varken aktiva eller nerlagda, i Berg, Härjedalen och Åre. I Bräcke, Krokoms, Ragunda och Strömsund finns, eller har funnits, ett fåtal. Det stora flertalet föreningar och församlingar har sitt säte i Östersunds kommun. Många av dem vänder sig dock till hela länet.

Vad det gäller föreningarnas inriktning så kan de, med några undantag, i stort sätt indelas i religiösa församlingar och kulturorganisationer. Föreningarnas verksamhet och syften är ofta mångbottnade och jag återkommer till detta.

Äldst bland de föreningar jag funnit, och som fortfarande existerar, är den **Polska föreningen i Östersund**. Den startade under annat namn under 1980-talet. Efter att ha varit vilande en period fick den en nystart under 1990-talet. De flesta aktiva föreningar är betydligt yngre än så.

Bland dem som är jag kommit i kontakt är och är nerlagda, är föreningen **Östersunds Finlands Gille** den som startade tidigast, år 1978. Den var

verksam i trettio års tid. Den **Kurdiska föreningen i Östersund** startades under 1980-talet och hade verksamhet in i början av 2000-talet.

Religiösa församlingar

Det finns flera religiösa samfund i länet som organiserar framför allt invandrare, men där det också finns konvertiter. **Islamiska föreningen i Östersund** är öppen för alla muslimer oavsett riktning och har medlemmar från olika håll i länet. Föreningen avsäger sig politik och man behöver inte registrera sig för att vara med. Sedan startåret 2002 finns en moské som tjänar både som gudstjänstlokal och som en plats för undervisning och information. På fredagar samlas man till middagsbön och på lördagar är moskén öppen för såväl studier som barnverksamhet. Föreningen tar emot många studiebesök från bland annat skolor och har också representanter som är ute och informerar om sin verksamhet och om islam.

Även i Strömsund finns en islamisk församling och en moské.

Sedan år 2005 finns det en katolsk församling i Östersund. Den är en annexförsamling till **Sankt Olofs katolska församling** i Sundsvall. De har mässor i Östersund och i Bräcke och på senare tid även på olika orter i Härjedalen. En period hade man också verksamhet i Ånge, under en tid då de tog emot många flyktingar.

Innan det fanns en annexförsamling i Jämtland förrättades ändå med jämna mellanrum mässor här i länet genom församlingen i Sundsvall.

Under senhösten 2011 startades tempelföreningen **Wat Pah Sokjai**, med syfte att bygga upp ett buddhistiskt tempel i Brunflo. De har ett nära samarbete med föreningen Thailandsk kultur i Jämtland, som kom igång samtidigt. Den senare är en ekonomisk förening som vill stötta tempeluppbygget.

Bilden tagen i samband med en Pah Pah-ceremoni, där man samlade in pengar till buddhisttemplet i Brunflo.

År 1993 grundades **F. C. M: Föreningen för kung Chulalongkorns minne** med syfte att bygga en paviljong i Utanede, Ragunda kommun, och att främja utvecklingen av buddhismen i Sverige. Just nu håller de på att bygga upp ett tempel och tillika meditationscenter i Bispgården.

Inom Pingstförsamlingen i Östersund finns sedan mer än tjugo år tillbaka en grupp kristna invandrare och flyktingar. Från början hade de egna träffar i kyrkan, men kände att de blev isolerade och ingår nu som en del i församlingen.

Redan för mer än 130 år sedan fanns i Östersund en församling med koppling till invandrare. En stor grupp judar kom att slå sig ner i Sundsvall och Östersund från mitten av 1870-talet och framåt. Enligt Hammarström (1999:22), som forskat i judisk integration i de nämnda städerna under perioden 1870-1914, var Östersund på 1880-talet sannolikt den svenska stad med den största andelen judar i förhållande till sin folkmängd. Under en period med start från år 1879 fanns en judisk församling och en synagoga i staden (Johansson 2005:106).

Kulturföreningar och andra

De flesta av de invandrarföreningar som jag stött på och som är, eller har varit, verksamma i länet kan klassas som kulturföreningar. De vill lyfta fram sitt gamla hemlands eller sin regions kultur i vid mening. Det kan gälla mat, dans, musik, litteratur, firande av högtidsdagar med mera. Genom föreningarna, och de gäller såväl de religiösa som övriga, skapas möjligheter att träffa andra, med liknande bakgrund och delvis delade erfarenheter, om inte annat den än att de bor i ett annat land än där de är födda. Genom föreningarna skapas möjligheter att komma i kontakt med och lära känna andra människor. En del av dem som är engagerade i olika föreningar, i synnerhet mångfaldsföreningar, har inte själva erfarenheter av att ha emigrerat, men är intresserade av de möjligheter till kulturmöten som ges.

Något som betonas av de jag samtalat med är att föreningarna genom sitt arbete stävar efter att skapa förutsättningar för integration. Samtidigt som de vill bevara och överföra för dem betydelsebärande kulturmönster till sina barn önskar de också integreras. Integration handlar inte om ensidig anpassning till majoritetssamhället, utan om en process där bägge parter tillmäts betydelse för samhällsutvecklingen. Flera föreningar lyfter fram vikten av att kunna tala det svenska språket och känna till lagar, förordningar och annat och arbetar målmedvetet med det. De som varit i landet längre hjälper och informerar andra.

I den **Kurdiska föreningen i Östersund**, numera nerlagd, lade man ner mycket arbete för att stärka barns och ungdomars självförtroende för att de i förlängningen också skulle prestera bättre i skolan. Därmed skulle de samtidigt förbättra sina förutsättningar i livet. Verksamheten i föreningen blev en slags skola där barnen utvecklades genom att de fick ta ansvar för olika aktiviteter. Så vill också den nystartade **Alliance 243-Nord** göra. Föreningen har inte kommit igång med sin verksamhet ännu, men arbetar målmedvetet för att

bygga upp ett bibliotek med barnböcker på i första hand franska och swahili. Tre personer i styrelsen är under 25 år. Syftet är att de ska tränas och skolas så att föreningen i framtiden helt ska styras av ungdomar. Genom föreningen vill man visa att med ambitioner och tråget arbete kan man komma långt. Det gäller att våga formulera mål, och de menar att det är särskilt viktigt att rikta in sig på flickorna, som traditionellt sett inte fått samma chanser i de afrikanska länderna som de kan få här.

Bild från Länsbiblioteket i Östersund

Arbetet i föreningarna är, och har varit, mångfacetterat. En viktig del av verksamheten i den **Thailändska föreningen i Östersund**, som startade i mitten av 1990-talet och som nu är nerlagd, var att stötta kvinnor som for illa i sina förhållanden. När föreningsaktiviteterna drogs igång fanns det omkring trehundra thailändska kvinnor och barn här i länet. Genom föreningen, som hade en kulturell inriktning, skapades mötesplatser som motverkade kvinnors isolering. De lyfte fram thailändsk kultur i olika former och samarbetade också med andra kulturföreningar, som den Kurdiska och den **Bosniska föreningen**. Minst lika viktigt, men förmodligen inte på samma sätt synligt i föreningshandlingarna, var det engagemang och den tid som framför allt föreningens ordförande lade ner för att hjälpa och stötta de utsatta kvinnorna, bland annat i deras kontakter med myndigheterna.

Liknande tankar, att finnas till hands som stöd och hjälp när det händer något allvarligt, finns hos dem som planerar att starta en paraplyorganisation för människor i länet som har afrikanskt ursprung. Den blivande föreningen, med arbetsnamnet **Djivar**, planerar att inventera medlemmarnas kunskaper i bland annat språk och juridik, för att kunna samordna hjälpinsatser när någon drabbas av svårigheter av olika slag, som misshandel, sjukdom eller sorg. Genom att arbeta strukturerat och målmedvetet hoppas man kunna bidra till att minska rasismen i samhället och även underlätta integrationen.

Flera föreningar, bland dem **Iranska konst-, kunskaps- och kulturföreningen, IKKK, Somaliska ungdoms- och idrottsföreningen** samt **Mångfaldsföreningen i Krokomb** arbetar aktivt med att dra in ensamkommande flyktingbarn i olika aktiviteter och andra, som **Bräcke mångkulturella ungdomsförening**, nu vilande, fokuserade på att bygga broar mellan svenska barn och flyktingbarn.

En del föreningar har genomdrivit stödprojekt i andra länder, då av ekonomisk art. Ett exempel på det är när den Kurdiska föreningen, i samarbete med en rad andra organisationer, samlade in medel för att bekosta en ny kvarn i en by som ligger i irakiska Kurdistan. Tilläggas kan att när väl projektet var avslutat fanns medel för att bygga upp en hel mjölfabrik.

Några påpekar att de, samtidigt som de är kulturföreningar, också har politiska inslag i sin verksamhet. Ett exempel som lyfts fram är firandet av Newroz, det kurdiska nyåret. Att fira Newroz är i dag förbjudet eller mycket kontroversiellt i länder som Turkiet och Iran. Därför kan också firandet av högtiden uppfattas som politiskt laddat.

Bild från Eldfesten år 2011 på Stortorget i Östersund. Bland arrangörerna stod den Iranska kulturföreningen i Jämtland.

I samband med denna inventering har jag också funnit några föreningar och organisationer med en delvis annan inriktning än i de ovan nämnda. Här finns till exempel en idrottsförening, **Somaliska ungdoms- och idrottsföreningen**. I Gällö finns en alldeles nystartad ekonomisk förening, **Gällö internationella förening**. Förutom att vara en arena för kulturmöten hoppas de också kunna skapa egna jobb. De har ett samarbete med PRO och vill erbjuda tjänster som det finns behov av ute i samhället, som snöröjning, gräsklippning och fönsterputsning med mera.

En organisation som arbetar på ett annat sätt än i traditionell föreningsform är Nätverket Ingen människa är illegal, som på olika vis stödjer människor som tvingats gå under jorden efter att ha fått avslag på sin asylansökan. Nätverket är en platt organisation, där ingen står över någon annan, vilket också betyder att de inte har någon styrelse eller att det existerar något traditionellt föreningsarbete.

En annan verksamhet som jag inom ramen för detta projekt har kommit i närmare kontakt med är **Ladies Villa**, ett mötesforum för invandrar- och flyktingkvinnor som drivs av integrationservice i Östersunds kommun i samarbete med socialförvaltningen och Röda korset. De har ett par träffar i veckan och besöks av kvinnor och barn från flera kommuner i länet. Har också besökt det internationella café som drivs av kvinnor från Ladies Villa och som hålls öppet på Kupan, Röda korset i Östersund, ett par gånger per termin.

Internationellt café på Kupan, Röda korset hösten 2011

Om arkiv

I samband med mina samtal med representanter för de olika föreningarna har jag också ställt frågor om deras arkivmaterial. Det är få föreningar som har tillgång till egna lokaler och därför förvaras deras handlingar hos olika styrelsemedlemmar. Alla har inte heller sitt material utskrivet på papper. När det gäller nerlagda föreningar så är materialet ofta utspritt hos flera, före detta aktiva medlemmar, och i en del fall är man osäker på var det finns.

De flesta föreningar har visat intresse för arkivfrågor, och från flera av dem har vi fått in spridda handlingar, som registreringsbevis, stadgar och verksamhetsberättelser. Från den Thailändska föreningen i Östersund har vi fått ett något mer omfattande material, bland annat en del pressklipp, och de har också erbjudit sig att låna ut fotografier för skanning. Andra föreningar har å sin sida tvekat just kring det fotografiska materialet, då det på olika sätt kan upplevas som känsligt.

Flera föreningar, som till exempel den Kurdiska respektive den **Polska föreningen i Östersund**, har lovat oss arkivhandlingar. När det gäller den Polska föreningen vill de först översätta en del av materialet till svenska.

Den Katolska kapellförsamlingen i Östersund har genom moderförsamlingen i Sundsvall redan upparbetade kontakter med Föreningsarkivet i Västernorrland.

I en av de organisationer jag kommit i kontakt med, nätverket Ingen människa är illegal, skapas få arkivhandlingar. Deras arbete är känsligt och merparten av informationen måste hållas inom den aktiva gruppen. Uppgifter av mindre känslig art skickas ut till intresserade genom en maillista.

Kanske skapas och bevaras över lag mindre mängd arkivhandlingar hos föreningarna i dag, då mycket av information och kontakter går via e-post, hemsidor eller grupper på Facebook? Är materialet enbart lagrat i datorer, finns också risken att det försvinner vid haverier.

Tanken var att föreningarna inom ramen för detta projekt skulle bjudas in på studiebesök till Föreningsarkivet. Eftersom vi fortlöpande under hela projekttiden fått kännedom om föreningar, känns det naturligt att vänta med inbjudningarna till dess att inventeringen är avslutad. Då kommer också Föreningsarkivets personal att göra en del studiebesök.

AVSLUTNING

Avslutningsvis vill jag lyfta fram och diskutera några frågor med koppling till denna inventering samt göra en kort summering.

Som jag tidigare nämnt har det rent generellt tagit tid att hitta uppgifter om föreningarna och korrekta kontaktuppgifter till företrädare för dessa. Men när jag väl fått kontakt så har jag blivit bemött med öppenhet och intresse. De har gärna berättat om sin verksamhet. Flera har betonat att de uppskattat möjligheten att stanna upp och reflektera kring sitt arbete.

Jag har berört en del av den mångfacetterade verksamhet som föreningarna och församlingarna bedriver/har bedrivit, och också nämnt en del av den betydelse de har för medlemmarna. Verksamheten står för trygghet, ibland i extremt utsatta lägen, och gör det också möjligt för människor att knyta vänskapsband. Genom föreningarna och församlingarna får de möjlighet att bevara sin ursprungskultur och utöva sin religion samtidigt som där också skapas förutsättningar för integration. Föreningarna fyller viktiga funktioner på både individ- och samhällsnivå.

Jag har tidigare nämnt att samhället ser positivt på att det finns invandrarföreningar. Under projektiden har jag stött på både enskilda personer som på egna initiativ satsat tid och kraft för att hjälpa invandrare att komma igång med föreningsverksamhet, men också myndigheter och organisationer. Några färskare exempel; i Åre kommun stödjer och uppmuntrar man nyanländas önskemål om egna mötesplatser och i Bräcke kommun håller ABF kurser i föreningskunskap. Det betraktas som önskvärt att invandrare engagerar sig i föreningslivet. Sedan kanske det spelar mindre roll om de startar egna

föreningar eller går med i befintliga utifrån ett specifikt intresse? En intressant fråga i sammanhanget är huruvida ett rikt fritidsutbud, som också inkluderar församlings- och föreningsliv, kan bidra till att invandrarna i större utsträckning än vad som nu är fallet faktiskt väljer att stanna i länet?

Den här inventeringen av invandrarföreningar har, redan under arbetets gång, väckt intresse ute i länet. Representanter från Länsstyrelsen, kommuner och bildningsförbund har bett att få ta del av resultatet. Det är uppenbart att en sådan här inventering fyller en funktion, då ingen i dag har en samlad överblick över hur invandrarernas föreningsliv ser ut här och nu.

Något jag noterat i samband med detta projekt är att det verkar vara mycket på gång just nu när det gäller invandrare och föreningsliv i länet. Många nya föreningar står i startgroparna för att dra i gång en verksamhet och många befinner sig på planeringsstadiet.

Min förhoppning är att jag genom mötena med företrädare för invandrarföreningarna lyckats öka deras intresse för sina arkiv och sin historia, och att detta i förlängningen bidrar till att deras historia också bevaras för framtiden. Finns arkiven bevarade, öppnas också möjligheter för forskning.

För mig personligen har arbetet med detta projekt varit mycket givande, både på grund av alla möten men också genom de inblickar jag fått i invandrarernas föreningsliv i länet.

Östersund april 2012

Margareta Olsson

Kontaktuppgifter:
Föreningsarkivet i Jämtlands län
Arkivvägen 1
831 31 Östersund
063-77 64 20
www.faj.se

KÄLL- OCH LITTERATURFÖRTECKNING

Tryckta källor och litteratur:

Hammarström; Per: L. A. Kahn & Co Judisk integration i Östersund och Sundsvall 1870-1914. D-uppsats. Östersund, 1999

Johansson, Lena: 200 års invandring i Jämtlands län. I: Henrik Zipsane (red.) Jämten 2005

Lundberg, Magnus: Invandrarnas kulturarv i Botkyrka. Stockholm, 2004

Modén, Göran: De vita korsens vittnesbörd. I: Frösökrönikan nr 1 Utgiven av Frösö Hembygdsförening och Frösö församling (u. å.)

Svanberg, Ingvar och Tydén, Mattias: Tusen år av invandring. 2005

Internet:

Andelen utrikesfödda i länet:

http://www.lansstyrelsen.se/JAMTLAND/SV/MANNISKA-OCH-SAMHALLE/INTEGRATION/Pages/Integration_for_regional_utveckling.aspx

Definition av begreppet integration:

<http://www.ne.se/lang/integration/212264>

Definitionen av begreppet invandrare:

<http://www.ne.se/lang/invandrare>

Definition av begreppet mångfald:

([http://sv.wikipedia.org/wiki/M%C3%A5ngfald_\(samh%C3%A4lle\)](http://sv.wikipedia.org/wiki/M%C3%A5ngfald_(samh%C3%A4lle)))

Föreningsregister på Jämtlands läns kommuners hemsidor:

Bräcke:

<http://bracke.se/kulturfritid/foreningsliv/foreningsregister.4.640e617a123f0a77f2e800017271.html>

Krokom:

<http://www.krokom.se/kulturochfritid/foreningar/foreningsregister.3814.html>

Strömsund:

<http://stromsund.se/292.html>

Östersund:

<http://ostersund.se/fritidkultur/foreningsservice/foreningsregister.4.68302ec9118a6ce9c168000161.html>

Organisationer av och för invandrare:

<http://www.immi.se/organisationer/>

Regional överenskommelse angående mottagning och etablering av nyanlända invandrare i Jämtlands län:

<http://www.lansstyrelsen.se/jamtland/SiteCollectionDocuments/Sv/manniska-och-samhalle/integration/regional-overenskommelse/regional-overenskommelse-mottagning-och-etablering-av-nyanlanda-invandrare.pdf>

Verksamma föreningar:

Alliance 243-Nord

David Tanda

063-685 23 39

076-428 53 46

www.all243nord.org

e-post: info@all243nord.org

Eritreanska kulturföreningen i Jämtland

Simon Yishak Teclhaimanot

076-082 40 64

F. C. M.: Föreningen för kung Chulalongkorns minne

Siriporn och Sommai Pongrugthai

018-23 54 46

<http://www.bergstromsservice.se/thaipaviljongen/FCM/index.html>

Gällö internationella förening

Johana Pérez

Bräcke kommun

Internationella enheten

0693-163 23

e-post: johana.perez@bracke.se

IKKK

Iranska Konst, Kunskap- och Kulturföreningen

Behnam Arya

073-555 75 33

<http://www.ikkk.org/>

Iranska kulturföreningen i Jämtland

Islamiska föreningen i Östersund

Tahar Khalfallah

063-13 00 23

Kholod Mahmood

070-60 88 480

Krokoms internationella vänskapsförening (KIV)

Mimi Finnstedt

0640-183 32

070-39 73 422

LJUS kulturförening

Strömsund

Nätverket Ingen människa är illegal

Zihwar Rashid

0737-44 94 13

<http://www.ingenillegal.org/imai-ostersund>

e-post: ostersund@ingenillegal.org

Pingstförsamlingen i Östersund

Grupp med invandrare och flyktingar

Emmanuel Gbakagna

072-71 70 443

Sankt Olofs katolska församling

Kapellförsamlingen i Östersund

<http://sundsvall.rkkweb.nu/>

Fader Conny Årlind

Brunflovägen 66

831 46 Östersund

e-post: caarlind@gmail.com

Somaliska ungdoms- och idrottsföreningen i Östersund

Abdullahi Feyte

070-344 61 56

e-post: abmo9900@hotmail.com

Tajantj

Bräcke

Thailändsk kultur i Jämtland

Yuphaporn Phonphithak (Pio)

073-800 56 55

Wat Pah Sokjai förening

Prakhong Lyrén

070-236 55 84

Planerade föreningar, ej startade:

Djivar

Emmanuel Touré

076-26 90 343

e-post: emmanuel.toure@vittra.se

Vilande föreningar:

Bräcke mångkulturella ungdomsförening

Johana Peréz

Bräcke kommun

Internationella enheten

0693-163 23

johana.perez@bracke.se

Mångfaldsföreningen i Östersund

Polska föreningen i Östersund

Danuta Finke

070-241 23 56

Bogna Wojtkiewicz Adolfsson

070-511 64 17

Nerlagda föreningar:

Bosniska föreningen

Kontaktuppgifter önskas

EQ

Strömsund

Kurdiska föreningen i Östersund

Minimång

Strömsund

Mångfaldsföreningen i Strömsund

Strömsundsnejdens finska förening

Thailändska föreningen i Östersund

Östersunds Finlands Gille

Kontaktuppgifter till ovanstående föreningar finns på Föreningsarkivet